

Zestaw wybranych problemów z chemii organicznej dla studentów biologii

WIADOMOŚCI OGÓLNE

1 Wyznaczyć wzór empiryczny i rzeczywisty dla związków o następującym składzie pierwiastkowym podanym w procentach:

	C	H	N	Cl	MW
a)	40,0	6,67	-	-	90
b)	32,0	6,67	18,7	-	75
c)	37,2	7,75	-	55,0	64,5
d)	38,4	4,8	-	56,8	125

2 W wyniku spalania 6,51 mg związku powstało: 20,47 mg CO₂, i 8,36 mg H₂O. Masa cząsteczkowa tego związku wynosi 84u. Wylczyć:

- skład procentowy
- wzór empiryczny
- wzór rzeczywisty

3 Wyznaczyć wzór empiryczny i rzeczywisty związku zawierającego 48,65% C, 8,1% H i 43,25% S, a wyznaczony ciężar cząsteczkowy wynosi ok. 150.

4 Skład elementarny penicyliny przedstawia się następująco: 57,45% C, 5,4% H, 8,45% N, 9,6% S. Uwzględniając fakt, że w cząsteczce występuje tylko jeden atom siarki wyznaczyć wzór cząsteczkowy związku.

5 Wyznaczyć empiryczny wzór sumaryczny związku organicznego, którego analiza elementarna wykazała zawartość 48,7% węgla, 13,6% wodoru, 37,8% azotu (masy atomowe: H=1, C=12, N=14).

6 Wyznaczyć wzór empiryczny i rzeczywisty pewnego związku organicznego, dla którego analiza elementarna wykazała zawartość 40% C, 6,67% H, a masa cząsteczkowa, określona orientacyjnie, mieści się w granicach 50-70u.

7 Skład elementarny pewnego związku organicznego przedstawia się następująco: C-68,18%, H-13,64%, O-18,18%. Masa cząsteczkowa tego związku wynosi 88u. Ustalić jego wzór empiryczny i cząsteczkowy. Narysować wzór strukturalny związku, w którym grupa funkcyjna znajduje się przy trzeciorzędowym atomie węgla. Nazwać ten związek.

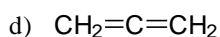
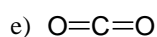
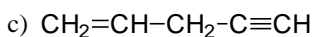
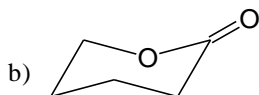
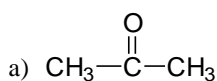
Hybrydyzacja i struktury Lewisa

8 Wyjaśnić pojęcie hybrydyzacji sp³, sp² i sp atomu węgla na przykładzie odpowiedni metanu, etenu i etynu.

9 Dla każdego z podanych związków:

- narysować struktury Lewisa (uzupełniając brakujące wolne pary elektronowe),
  - podać hybrydyzację oraz przybliżoną wartość kąta wokół każdego z atomów, z wyjątkiem wodoru.
- a) H₃O⁺, b) OH⁻, c) H₂O, d) NH₃, e) CH₃CHO, f) BH₃, g) HCN, h) C₃H₄, i) H₂CNH, j) HCO₂Na, k) CH₂Cl₂, l) CH₃ONa, ł) CH₃NCO, m) C₂H₂.

10 Podać hybrydyzację atomów w następujących związkach.

11 Podać typ hybrydyzacji wszystkich atomów (z wyjątkiem wodoru) w następujących związkach, a następnie dla związków z atomami w hybrydyzacji sp² zaznaczyć (obwódka) atomy leżące w jednej płaszczyźnie: CH₃C≡CCH₃, p-nitrotoluen, 1,4-pentadien, 1,2-butadien, propan, 1-buten-3-yn, eter dimetylowy, 2-metylopropen, kwas octowy, akrylonitryl, 3-buten-2-on, kwas benzoesowy.

12 Zaproponuj wzory strukturalne cząsteczek określonych następująco:

- Zawiera dwa atomy węgla o hybrydyzacji sp² i dwa o hybrydyzacji sp³.
- Zawierają jedynie cztery atomy węgla, wszystkie w hybrydyzacji sp².
- Zawierają dwa atomy węgla o hybrydyzacji sp i dwa o hybrydyzacji sp².

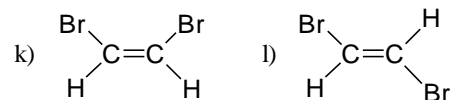
Polarność wiązań i moment dipolowy cząsteczki

13 W oparciu o elektroujemność zaznaczyć ładunki cząstkowe przy odpowiednich atomach i ustalić kierunek polaryzacji wiązań:

a) C-Cl, b) O-C, c) C-N, d) C-S, e) C-B, f) N-O, g) C-Mg, h) O-H, i) Li-C j) C-I.

14 Zaznaczyć kierunki polaryzacji wiązań w następujących cząsteczkach oraz wskazać, które z nich mają trwały moment dipolowy:

a) H₂O, b) CH₄, c) CO₂, d) CHCl₃, e) CH₂F₂, f) H₂ g) CH₃F, h) CBr₄, i) CH₃OCH₃, j) NH₄⁺,

15 Moment dipolowy NH₃ wynosi $\mu=1,5D$, natomiast NF₃ $\mu=0,2D$, chociaż wiązania N-F są bardziej polarne niż N-H. Wyjaśnić ten problem.

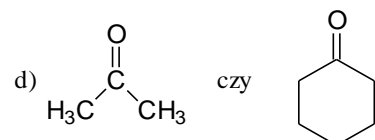
Właściwości fizyczne

16 Zaznaczyć, który z pary związków jest lepiej rozpuszczalny w wodzie:

a) CH₃-CH₂-O-CH₂-CH₃ czy CH₃-CH₂-CH₂-CH₂-CH₃,

b) CH₃-CH₂-NH-CH₃ czy CH₃-CH₂-CH₂-CH₃

c) CH₃-CH₂-OH czy CH₃-CH₂-CH₂-CH₂-OH

17 Uszeregować podane związki zgodnie ze wzrostem temp. wrzenia:

a) CH₃-CH₂-CH₂-CH₂-CH₃, CH₃C(CH₃)₂CH₃, CH₃CH₂CH(CH₃)CH₃

b) CH₄, CH₃-CH₂-CH₂-CH₂-CH₃, CH₃-CH₃, CH₃-CH₂-CH₃, CH₃-CH₂-CH₂-CH₃,

18 Eter dietylowy i butan-1-ol są izomerami o podobnej rozpuszczalności w wodzie (ok. 8 g/100 g wody), jednak bardzo różnią się temp. wrzenia: odpowiednio 35 °C i 118 °C. Wyjaśnić ten problem.

Ładunki formalne

19 Obliczyć ładunki formalne w podanych strukturach

a) H₂O, b) H₃O⁺, c) CH₃O⁻, d) CH₃⁺, e) BH₄⁻, f) CH₃-NO₂, g) CO, h) O₃

20 W poniższych związkach uzupełnić brakujące pary elektronowe a następnie przypisać ładunki formalne:

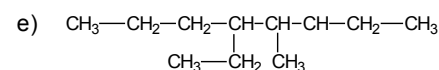
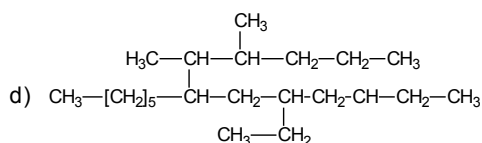
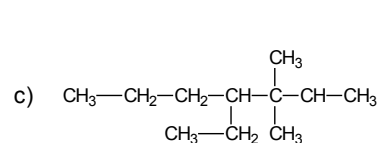
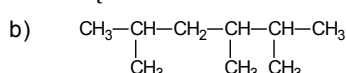
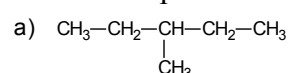
a) diazometan, H₂C=N=N

b) tlenek acetonitrylu, H₃C-C≡N-O

c) izonitryl metylu, H₃C-N≡C.

ALKANY I CYKLOALKANY – NAZEWNICTWO

21 Nazwać podane związki i określić rzędowość atomów węgla.

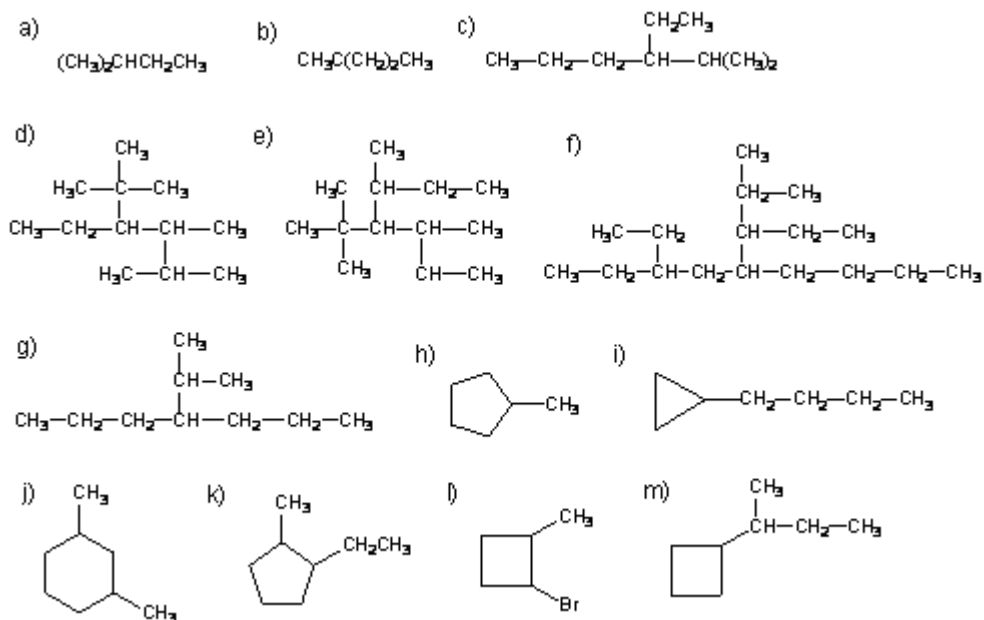

22 Narysować podane związki

a) 4-(1-metyloetylo)heptan

b) 5-(1,2,2-trimetylopropylo)nonan

23 Nazwać podane związki.

Izomeria konstytucyjna

24 Narysować wzory strukturalne wszystkich izomerów konstytucyjnych posiadających wzór sumaryczny:

a) C_5H_{12} , b) C_6H_{14} . Nazwać wszystkie izomery.

25 Za pomocą wzorów strukturalnych wypisać wzory wszystkich izomerów konstytucyjnych o wzorze sumarycznym: a) $\text{C}_5\text{H}_{11}\text{Cl}$, b) $\text{C}_3\text{H}_4\text{BrCl}$, oraz podać ich nazwy systematyczne.

Izomeria konformacyjna

26 Narysować cząsteczkę 2,3-dimetylobutanu w projekcji Newmana, rzutując wzdłuż wiązania C2-C3, w konformacji najtrwalszej.

27 Narysować w projekcji Newmana wszystkie konformacje butanu rzutując wzdłuż wiązania C2-C3. Uszeregować narysowane konformacje według wzrastającej trwałości.

28 Narysować projekcję Newmana cząsteczki 2-metylopropanu w rzucie wzdłuż wiązania C2-C1: a) w konformacji najtrwalszej, b) w konformacji najmniej trwałej.

Właściwości chemiczne alkanów

29 Napisać równanie i mechanizm reakcji chlorowania metanu.

30 Uszereguj następujące rodniki według ich wzrastającej trwałości

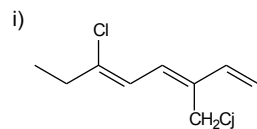
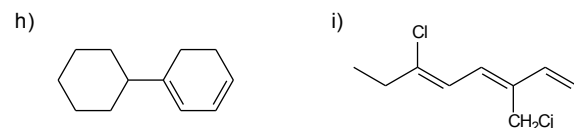
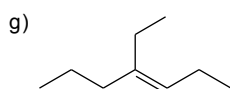
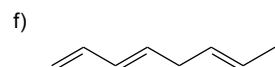
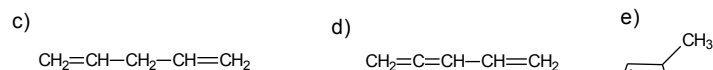
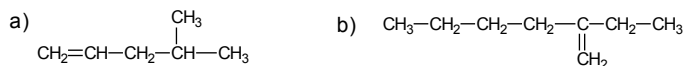
a) $\text{CH}_3^\cdot$, $\text{CH}_3\text{CH}_2^\cdot$, $(\text{CH}_3)_3\text{C}^\cdot$, $(\text{CH}_3)_2\text{CH}^\cdot$.

31 Narysować wzory wszystkich oczekiwanych produktów monochlorowania następujących związków:

a) heksan,   b) izoheksan (2-metylopentan),   c) 2,2,4-trimetylopentan,   d) 2,2-dimetylobutan,   e) 2-metylopropan. Nazwać utworzone związki.

ALKENY

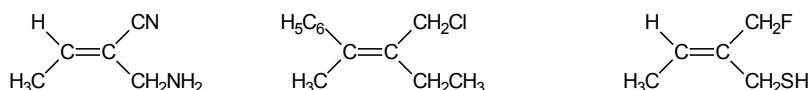
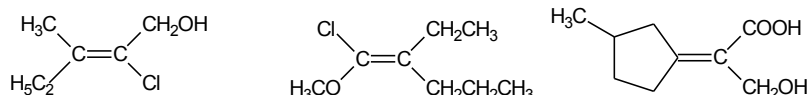
32 Nazwać poniższe alkeny

33 Które z następujących związków mogą istnieć jako izomery geometryczne *cis-trans*? Narysuj każdą parę izomerów *cis-trans* i wskaż geometrię każdego z nich:

- a) $\text{CH}_3\text{CH}=\text{CH}_2$,   b) $(\text{CH}_3)_2\text{C}=\text{CHCH}_3$,   c) $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}=\text{CHCH}_3$,
d) $(\text{CH}_3)_2\text{C}=\text{C}(\text{CH}_3)\text{CH}_2\text{CH}_3$,   e) $\text{ClCH}=\text{CHCl}$,   f) $\text{BrCH}=\text{CHCl}$

34 Przypisać konfiguracje E lub Z następującym alkenom.

35 Jakie główne produkty powstaną w następujących reakcjach. Napisać równania i mechanizmy zachodzących reakcji:

- a) propen + HBr; b) 2-metylopropen + HCl; c) 1-metylocykloheksen + HI; d) 4-metylocykloheksen + HBr

36 Jakie główne produkty powstaną w następujących reakcjach. Napisać równania i mechanizmy zachodzących reakcji:

- a) 2-metylobut-2-en + HBr; b) 2-metylobut-2-en + HBr + RO-OR

Dodatkowe przykłady: cyklopenten, 1-metylocykloheksen, 1-fenylopropen.

37 Uszereguj następujące karbokationy według ich wzrastającej trwałości

- $(\text{Ar})_3\text{C}^+$, CH_3^+ , $(\text{CH}_3)_3\text{C}^+$, $(\text{CH}_3)_2\text{CH}^+$, CH_3CH_2^+ ,

38 Jakie główne produkty powstaną w następujących reakcjach. Napisać równania i mechanizmy zachodzących reakcji:

- a) 1-metylocyklopenten + H_2O + H_2SO_4 ; b) 3,3-dimetylobut-1-en + H_2O + H_2SO_4 .

39 Jakie główne produkty powstaną reakcji bromu z następującymi alkenami. Napisać równania i mechanizmy zachodzących reakcji:

- a) cyklopenten, b) *cis*-but-2-en, c) *trans*-but-2-en, d) 1-metylocyklopenten.

40 Jakie główne produkty powstaną w reakcji cyklopentenu z następującymi reagentami. Napisać równania i mechanizmy zachodzących reakcji:

- a) kwas m-chloronadbenzoesowy, następnie $\text{H}_2\text{O}/\text{H}^+$,

- b) tlenek osmu (OsO_4), następnie $\text{NaHSO}_3/\text{H}_2\text{O}$.

41 Napisać równanie i mechanizm reakcji rozszczepienia następujących alkenów za pomocą

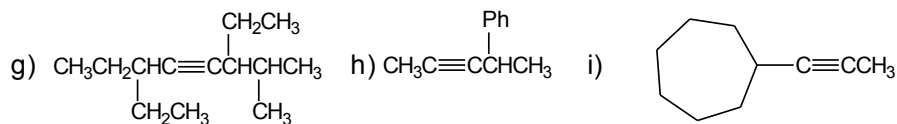
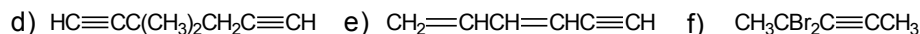
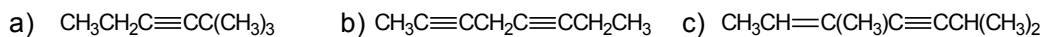
-ozonu O_3 , następnie $(\text{CH}_3)_2\text{S}$ (lub $\text{Zn}/\text{AcOH}/\text{H}_2\text{O}$)

- gorącego lub kwaśnego roztworu KMnO_4

- a) 1-metylocyklopenten, b) (*E*)-3-metylohept-3-en.

ALKINY

42 Nazwać podane związki. Wskazać, które z nich są alkinami terminalnymi.

43 Narysować struktury następujących związków:

a) 3,3-dimetylookt-4-yn;   b) 3-etylo-5-metylodeka-1,6,8-dekatriyn

c) 3-*sec*-butylohept-1-yn;   d) 5-*tert*-butylo-2-metylokt-3-yn

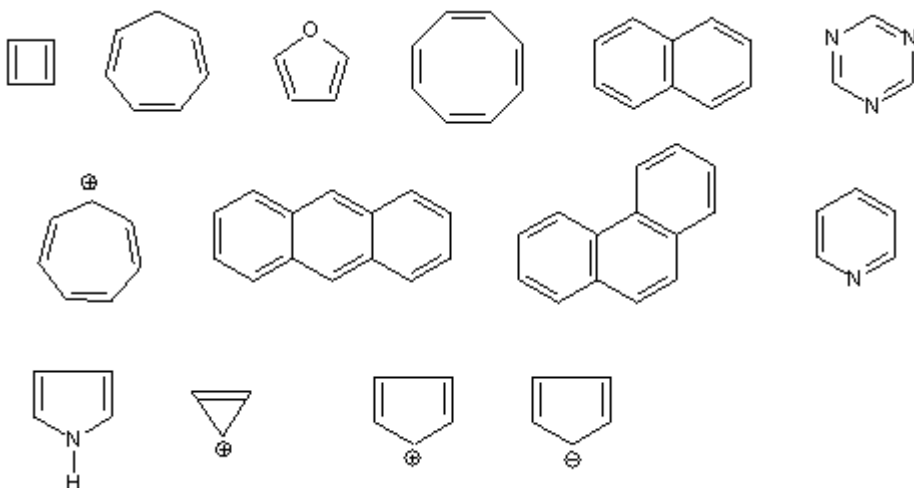
44 Napisać równania reakcji but-1-ynu z następującymi odczynnikami:

a) $\text{H}_2\text{O}/\text{H}_2\text{SO}_4/\text{HgSO}_4$;   b) 2 mole HCl ;   c) 2 mole Br_2 ;   d) $\text{H}_2/\text{Pd}/\text{C}$.

Dodatkowe przykłady: but-2-yn.

AROMATYCZNOŚĆ

45 Zaznacz, które z przedstawionych struktur odpowiadają związkom aromatycznym:

46 Napisać szczegółowy mechanizm reakcji chlorowania benzenu (i naftalenu) w obecności chlorku glinu.

47 Napisać szczegółowy mechanizm reakcji:

a) nitrowania;   b) sulfonowania;   c) acetylowania (acylowania metodą Friedla-Craftsa);   d) etylowania (alkilowania metodą Friedla-Craftsa) benzenu.

48 Uszeregować podane związki zgodnie ze wzrastającą reaktywnością w reakcji podstawienia elektrofilowego: toluen, nitrobenzen, fenol, benzen.

49 Napisać szczegółowy mechanizm reakcji nitrowania podanych poniżej związków. Narysować i nazwać wszystkie powstające produkty.

a) etylobenzen;   b) etoksybenzen   c) chlorobenzen;   d) kwas benzenosulfonowy;   e) nitrobenzen;   f) acetofenon;   g) fenol (hydroksybenzen)   h) acetanilid.

50 Zaproponować produkty mononitrowania następujących związków:

a) *o*-nitrotoluen,   b) *m*-chlorotoluen;   c) kwas *o*-bromobenzoesowy;   d) kwas *p*-metoksybenzoesowy;   e) *m*-krezol (*m*-metylofenol)   f) *p*-chlorofenol.

51 Zaproponować przebieg syntezy następujących związków wychodząc z benzenu:

a) *p-t*-butylnitrobenzen;   b) kwas *p*-toluenosulfonowy;   c) *p*-chlorotoluen;   d) *m*-bromoanilin (z aniliny).

52 W jaki sposób otrzymać podane związki wychodząc z węgliku wapnia (karbidu):

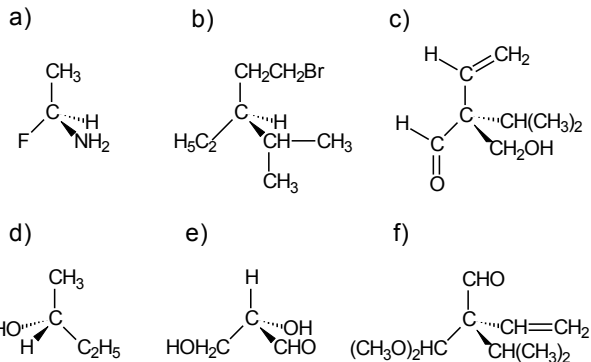
a) kwas *o*-chlorobenzoesowy,   b) kwas *m*-chlorobenzoesowy.

53 Jakie produkty powstaną w reakcji etylobenzenu z następującymi reagentami:

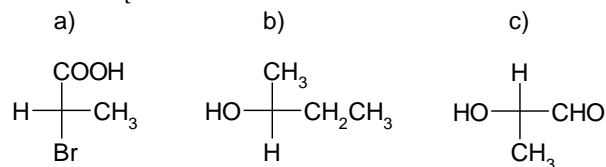
a) $\text{Br}_2/h\nu$;   b) $\text{KMnO}_4/\text{H}_2\text{SO}_4$.

Izomeria konfiguracyjna

54 Określić konfigurację absolutną *R,S* asymetrycznych atomów węgla w podanych związkach:

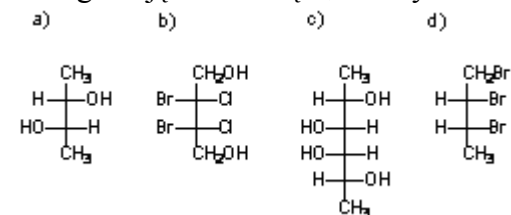
55 Narysować lustrzane odbicia poniższych związków w projekcji Fischera a następnie przypisać konfigurację absolutną centrom chiralności

56 Narysować następujące związki w projekcji Fischera:

- a) (*S*)-propano-1,2-diol
b) (*S*)-1,2-dibromobutan
c) (*R*)-2-bromo-butan-1-ol

57 Określić czy podane związki są chiralne. Zaznaczyć wszystkie asymetryczne atomy C. Określić konfigurację absolutną *R,S* wszystkich centrów chiralności. Wskazać związki *mezo*.

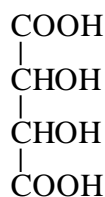

58 Narysować wzory dziewięć chiralnych cząsteczek o wzorze $C_6H_{13}Br$. Podać pełna nazwy tych związków.

59 Który z alkanów o strukturze chiralnej ma najmniejszą masę cząsteczkową? Narysować wzory przestrzenne enancjomerów tego związku i oznacz ich konfigurację absolutną.

60 Ile istnieje stereoizomerów 2,4-dibromo-3-chloropentanu? Narysuj je i wskaż, które są optycznie czynne.

61 Przypisz konfigurację *R,S* każdemu centrum stereogenicznemu kwasu winowego:

Wskaż, które są enancjomerami a które diastereoizomerami.

62 Narysować wzory Fischera wszystkich możliwych stereoizomerów wymienionych dalej związków. Wskazać pary enancjomerów, oraz związki *mezo*. Które z podanych stereoizomerów są optycznie czynne.

a) 1,2-dibromopentan, b) 2,3-dibromobutan, c) 2,4-dibromopentan, d) 1,2,3,4-tetrachlorobutan e) 2,3,4-tribromoheksan, f) 2-bromo-3-chlorobutan. Określić konfigurację absolutną każdego z centrów chiralnych.

63 Narysować i nazwać wszystkie izomery konstytucyjne i konfiguracyjne o wzorze sumarycznym C_4H_9Br .

64 Jaki produkt podstawienia nukleofilowego powstanie w reakcji 1-bromobutanu z następującymi reagentami: a) NaI; b) KOH; c) $H-C\equiv C^- Li^+$; d) NH_3 ; e) $NaC\equiv N$.

65 Uzupełnić następujące równania reakcji postawienia:

- a) $CH_3CH_2Br + (CH_3)_3CO^-K^+ \rightarrow$; b) $HC\equiv C^-Na^+ + CH_3CH_2CH_2CH_2Cl \rightarrow$; c) $(CH_3)_2CHCH_2Br + NH_3 \rightarrow$;
d) $CH_3CH_2I + NaCN \rightarrow$; e) 1-chloropentan + NaI $\rightarrow$; f) 1-chloropentan + KF (eter koronowy/ CH_3CN) $\rightarrow$.

66 W podanych parach wskazać silniejszy nukleofil:

a) $(\text{CH}_3\text{CH}_2)_3\text{N}$ czy $(\text{CH}_3\text{CH}_2)_2\text{NH}$; b) $(\text{CH}_3)_2\text{O}$ czy $(\text{CH}_3)_2\text{S}$; c) NH_3 czy PH_3 ; d) CH_3S^- czy CH_3SH ;
e) $(\text{CH}_3)_2\text{CHO}^-$ czy $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{O}^-$; f) I^- czy Cl^- .

67 Podać produkty eliminacji podanych związków oraz wskazać produkt główny:

a) 2-bromopentan b) 3-bromo-3-metylopentan; c) 2-bromo-3-etylopentan; d) *cis*-1-bromo-2-metylocykloheksan.

68 (*R*)-1-Chloro-1-deuterobutan reaguje z NaOH . Napisać równania i mechanizmy zachodzących reakcji. Produkty reakcji nazwać.

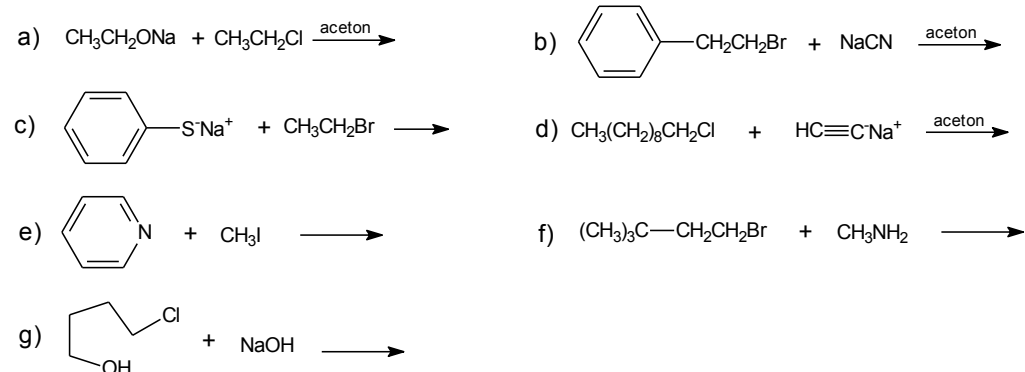
69 W odpowiednich warunkach (*S*)-1-bromo-1-fluoroetan reaguje z metanolanem sodu dając czysty (*S*)-1-fluoro-1-metoksymetan. Napisać mechanizm reakcji za pomocą wzorów perspektywicznych. Uwaga: w reakcji podstawieniu ulega atom bromu a nie fluoru. Wyjaśnić dlaczego.

70 (*S*)-3-bromo-3-metyloheksan ogrzewano w wodzie otrzymując produkty eliminacji i podstawienia. Napisać mechanizm zachodzących reakcji i podać pełne nazwy produktów.

71 Przewidzieć produkty reakcji eliminacji następujących związków, zachodzących pod wpływem MeONa/MeOH :

a) *cis*-1-bromo-2-metylocykloheksan; b) *trans*-1-bromo-2-metylocykloheksan.

72 Podać produkty następujących reakcji $\text{S}_{\text{N}}2$.

ALKOHOLE I ETERY

73 Narysować wzory ośmiu izomerycznych alkoholi i sześciu eterów o wzorze $\text{C}_5\text{H}_{12}\text{O}$.

74 Za pomocą odpowiednich reakcji wykazać właściwości kwasowe i zasadowe alkoholu etylowego.

75 Uszeregować podane alkohole zgodnie ze wzrastającą kwasowością: metanol, *tert*-butanol, etanol, 2,2,2-trifluoroetanol, fenol. Wskazać które z podanych związków są bardziej kwasowe od wody ($\text{pK}_a=15,74$).

76 Napisać równania reakcji butan-1-olu z następującymi odczynnikami:

a) chlorkiem tosyłu (chlorek kwasu *p*-toluenosulfonowego); b) $\text{CrO}_3/\text{H}_2\text{SO}_4$; c) H_3PO_4 ; d) HNO_3 ; e) H_2SO_4 ; f) HI .

77 Podać główne produkty następujących reakcji:

a) tosyłan etylu + *t*-butanolan potasu; b) tosyłan izobutyłu + jodek sodu;

c) tosyłan (*R*)-2-heksylu + NaCN ; d) tosyłan *n*-butylu + NH_3 .

78 Napisać równania reakcji odwodnienia następujących alkoholi pod wpływem kwasu siarkowego.

a) 2-metylobutan-2-ol; b) pentan-1-ol; c) pentan-2-ol; d) 2-metylocykloheksanol.

79 Do *tert*-butanolanu sodu dodano bromek etylu w wyniku czego powstał związek o wzorze $\text{C}_6\text{H}_{14}\text{O}$.

Natomiast jeśli do etanolanu sodu dodano bromku *tert*-butylu wydzielił się gaz, a z mieszaniny po reakcji wyodrębniono etanol jako jedyny związek organiczny. Napisać równania wszystkich zachodzących reakcji. Wyjaśnić obserwowane różnice w zachodzeniu tych reakcji.

80 Napisać równania reakcji rozszczepienia następujących eterów pod wpływem HI :

a) eter dimetylowy b) etoksycykloheksan; c) tetrahydropiran; d) anizol (metoksybenzen).

ALDEHYDY I KETONY

81 Narysować wzory strukturalne siedmiu izomerów konstytucyjnych o wzorze sumarycznym $\text{C}_5\text{H}_{10}\text{O}$. Podać nazwy systematyczne tych izomerów.

82 Jakich produktów należy się spodziewać w wyniku reakcji aldehydu benzoowego z zasadą sodową, a jakiego w reakcji aldehydu octowego z tą samą zasadą. Napisać mechanizmy obydwu reakcji.

83 Napisać równania reakcji:

a) 2-fenyletanal; b) 2,2-dimetylopropanal; c) metanal; d) aceton; e) butanol; f) propanal z zasadą sodową.

84 Napisać równania reakcji benzaldehydu z następującymi odczynnikami:

a) HCN; b) CH_3MgBr , następnie H_3O^+ ; c) $\text{H}_2\text{O}/\text{H}_2\text{SO}_4$; d) $\text{CH}_3\text{OH}/\text{H}_2\text{SO}_4$; e) NH_3 ; f) CH_3NH_2 ; g) NH_2OH ; h) NaBH_4 ; i) $\text{CrO}_3/\text{H}_2\text{SO}_4$.

Dodatkowe przykłady: butanon, etanal, acetofenon

AMINY

85 Narysować wzory, podać nazwy i określić rzędowność ośmiu izomerycznych amin o wzorze $\text{C}_4\text{H}_{11}\text{N}$ oraz pięciu amin, zawierających pierścień aromatyczny, o wzorze $\text{C}_7\text{H}_9\text{N}$.

86 Narysować wzory poniższych zasad i uszeregować je zgodnie ze wzrastającą zasadowością: woda, pirydyna, metyloamina, wodorotlenek sodu, trimetyloamina, anilina, dimetyloamina, amoniak.

87 Napisać równania reakcji (i nazwać produkty) propyloaminy z:

a) kwas octowy, b) kwas solny, c) chlorek acetylu, d) chlorek etylu (nadmiar)

88 Napisać równania reakcji (i nazwać produkty) *p*-toluidyny (4-metyloanilina) z:

a) jodek metylu, b) kwas octowy, c) NaNO_2/HCl .

89 Jak otrzymać a) anilinę z benzenu, b) *p*-nitrofenol z aniliny.

90 Napisać równania reakcji chlorku fenyldiazoniowego z następującymi odczynnikami: a) CuCl , c) CuCN , c) KI , d) H_3PO_2 , e) NaBF_4 , f) fenol.

KWASY KARBOKSYLOWE I ICH POCHODNE

91 Narysować wzory strukturalne izomerów konstytucyjnych o wzorach sumarycznych a) $\text{C}_4\text{H}_8\text{O}_2$ b) $\text{C}_8\text{H}_8\text{O}_2$. Podać nazwy systematyczne tych izomerów.

92 Napisać równania reakcji *p*-bromotoluenu z następującymi odczynnikami:

a) $\text{KMnO}_4/\text{H}_2\text{SO}_4$; b) Mg , następnie CO_2 , następnie H_2SO_4 .

93 W jaki sposób otrzymać:

a) kwas propionowy z etanu, b) kwas octowy z etanu.

94 Narysować wzory następujących kwasów karboksylowych i uszeregować je zgodnie ze wzrastającą kwasowością:

a) kwas octowy, kwas bromooctowy, kwas jodoctowy, kwas fluoroctowy, kwas chlorooctowy

b) kwas α -chloromasłowy, kwas γ -chloromasłowy, kwas β -chloromasłowy

c) kwas benzoowy, kwas *p*-nitrobenzoowy, kwas *p*-metylobenzoowy.

95 Napisać równania reakcji kwasu propionowego z następującymi odczynnikami:

a) NaOH ; b) NH_3 ; c) SOCl_2 ; d) PCl_3 ; e) $\text{CH}_3\text{OH}/\text{H}_2\text{SO}_4$; f) LiAlH_4 ; g) Br_2/P_4 , następnie NH_3 .

Do przykładu e) napisać mechanizm zachodzącej reakcji.

96 Napisać mechanizm hydrolizy propionianu etylu w środowisku kwaśnym i zasadowym.

AMINOKWASY

97 Za pomocą równań reakcji opisać zachowanie alaniny, w postaci jonu obojnaczonego, w stosunku: a) do wody, b) roztworu zasady sodowej, c) roztworu kwasu solnego.

98 Narysować wzór dipeptydu: glicyloglicyny i zaznaczyć obwódką atomy leżące w jednej płaszczyźnie.

CUKRY

99 Przedstawić proces zamykania w pierścień łańcuchowej D-glukozy.

100 Przedstawić stan równowagi jaka ustala się po rozpuszczeniu a) D-rybozy, b) D-glukozy w wodzie. Nazwać wszystkie narysowane struktury.

101 Narysować dwa anomery D-fruktozy w formach furanozowych.

102 Narysować wzór disacharydu redukującego i nieredukującego.

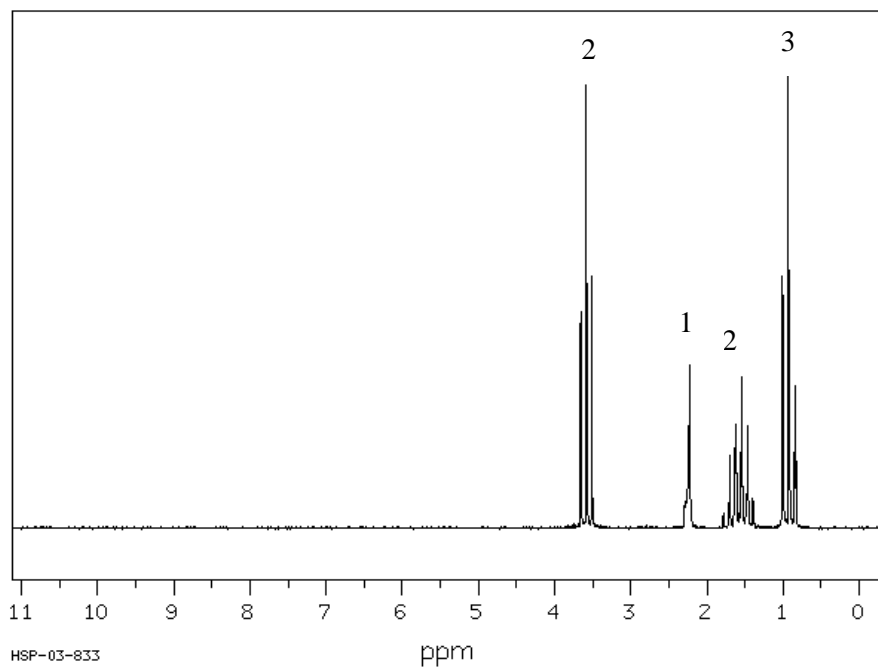
103 Narysuj wzór D-glukozy oraz jej enancjomeru i nazwij go.

104 Narysuj wzór D-glukozy i jej C-2 epimeru oraz nazwij go.

NMR

105 Wzór sumaryczny związku to C_3H_8O . Na podstawie widma NMR narysuj jego wzór strukturalny i przypisz protonom określone sygnały.

106 Wzór sumaryczny związku to C_4H_8O . Na podstawie widma NMR narysuj jego wzór strukturalny i przypisz protonom określone sygnały.

